

# Spis treści

|             |   |
|-------------|---|
| Wstęp ..... | 9 |
|-------------|---|

**Inetta Nowosad**

## **Konteksty kształtowania polityki edukacyjnej przez rządy krajowe**

|                    |    |
|--------------------|----|
| Wprowadzenie ..... | 15 |
|--------------------|----|

|                                                                                              |    |
|----------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| 1. Zjawisko transferu i jego wielowymiarowość w polityce edukacyjnej ...                     | 19 |
| 1.1. Wprowadzenie .....                                                                      | 19 |
| 1.2. Transfer polityki ( <i>policy transfer</i> ) .....                                      | 22 |
| 1.3. Dyfuzja polityk ( <i>policy diffusion</i> ) .....                                       | 34 |
| 1.4. „Uczenie się” polityk .....                                                             | 47 |
| 1.5. Zapożyczenia w polityce .....                                                           | 60 |
| 2. Zapożyczenia w polityce edukacyjnej – szanse, ograniczenia, wyzwania .....                | 67 |
| 2.1. Wprowadzenie .....                                                                      | 67 |
| 2.2. Teoretyczne ramy Davida P. Dolowitza i Davida Marsha .....                              | 73 |
| 2.3. Teoretyczny model Davida Phillipsa i Kimberly Ochs .....                                | 78 |
| 2.4. Model dziesięciu kroków Richarda Rose’a .....                                           | 86 |
| 2.5. Konceptualna mapa kontekstu atrakcyjności ponadnarodowej<br>Jeremy’ego Rappleye’a ..... | 98 |

|                                                                                                 |     |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| 3. „Globalna polityka edukacyjna” w kształtowaniu reform szkolnych ...                          | 105 |
| 3.1. Wprowadzenie .....                                                                         | 105 |
| 3.2. PISA i atrakcyjność systemów światowej klasy .....                                         | 107 |
| 3.3. Zapożyczanie polityki – specyficzna forma kształtowania polityki opartej na dowodach ..... | 126 |
| 3.4. Zwrot przestrzenny i zjawisko „podróżujących reform” .....                                 | 150 |
| Bibliografia do części I .....                                                                  | 177 |

**Bogusław Śliwerski**

### **Komparatystyka polityk publicznych w dziedzinie edukacji**

#### **Badania, przepływy i inspiracje**

|                                                                                                               |     |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Wprowadzenie .....                                                                                            | 203 |
| 4. Znaczenie oświatowych badań komparatystycznych .....                                                       | 221 |
| 4.1. Wprowadzenie .....                                                                                       | 221 |
| 4.2. Komparatystyka oświatowa<br>George’a Zygmunta Fijałkowskiego-Beredaya .....                              | 232 |
| 4.3. Doniosłość pedagogiki porównawczej<br>Bogdana Nawroczyńskiego .....                                      | 237 |
| 4.4. Pedagogika porównawcza wobec edukacji<br>jako jednej z polityk publicznych .....                         | 242 |
| 5. Orientacje reformatorskie w edukacji szkolnej.<br>Tradycje i zapożyczenia .....                            | 249 |
| 5.1. Renesans i próby odwrótu od pedagogiki nowego wychowania<br>okresu dwudziestolecia międzywojennego ..... | 249 |
| 5.2. Początki naprawy polskiego wychowania .....                                                              | 251 |
| 5.3. Aktualność progresywizmu Williama Jamesa<br>w myśli pedagogicznej XXI wieku .....                        | 255 |
| 5.4. Ideologie jako źródło nienaukowej krytyki lub afirmacji<br>reform szkolnych .....                        | 259 |
| 5.5. Postmodernistyczna reorientacja badań porównawczych<br>myśli pedagogicznej .....                         | 264 |
| 5.6. Nauczyciel jako strażnik mądrości .....                                                                  | 268 |

|                                                                                         |     |
|-----------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| 5.7. Etnopedagogiczna perspektywa zmian w edukacji .....                                | 270 |
| 5.8. Szwajcarska demokratyzacja oświaty i autonomia szkół .....                         | 275 |
| 5.9. Wczesna edukacja bez stopni w kantonie Lucerna .....                               | 277 |
| 5.10. Wczesna edukacja bez stopni w Polsce .....                                        | 280 |
| 5.11. Dyfuzja innowacji według Everetta M. Rogersa .....                                | 285 |
| 5.12. Chorwackie podejście do szkół alternatywnych .....                                | 288 |
| 5.13. Słowackie problemy reformowania edukacji .....                                    | 291 |
| 5.14. Reformy na rzecz wyjścia z paraliżu oświatowego<br>w Niemczech .....              | 296 |
| 5.15. Jak docenia się innowacyjne szkoły w Niemczech .....                              | 307 |
| 5.16. Jak Czesi reformują szkolną edukację .....                                        | 312 |
| 6. Implikacje międzynarodowych badań oświatowych dla polityki<br>reform szkolnych ..... | 319 |
| 6.1. Wyniki badań międzynarodowych PISA wymagają dystansu ....                          | 319 |
| 6.2. Czesi podchodzą racjonalnie do wyników badań PISA .....                            | 324 |
| 6.3. Spadek wyników fińskich piętnastolatków w badaniach PISA ....                      | 329 |
| 6.4. Międzynarodowe badania osiągnięć dziesięciolatków<br>w czytaniu .....              | 333 |
| 6.5. Raport OECD <i>Education at a glance 2023</i> .....                                | 342 |
| 6.6. Dane Eurostatu o wykształceniu w krajach UE .....                                  | 345 |
| 6.7. Pedagogika międzykulturowa lekcją pokoju<br>w warunkach wojny .....                | 349 |
| 6.8. Badania porównawcze uchodźstwa w kontekście wojny<br>w Ukrainie .....              | 354 |
| 6.9. Descholaryzacyjny przełom uczenia się cybergeneracji .....                         | 363 |
| Zakończenie .....                                                                       | 369 |
| Bibliografia do części II .....                                                         | 385 |

|                   |     |
|-------------------|-----|
| Indeks osób ..... | 405 |
|-------------------|-----|